

รายวิชา ศิลปะ (นาฏศิลป์)

รหัสวิชา ศ๒๒๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ นาฏศิลป์สร้างสรรค์

**เรื่อง การบูรณาการนาฏศิลป์และหลักและ
วิธีการวิเคราะห์วิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์**

ครูผู้สอน ครูโชติกา สมพงษ์

การบูรณาการนาฏศิลป์และ
หลักและวิธีการวิเคราะห์วิจารณ์
การแสดงนาฏศิลป์

ฉากที่ ๕ มัยราพณ์สะกดทัพ

ฉากหนุมานอมพลับพลา

Scene 4

Maiyarap casting a spell on the troops

สื่อวีดิทัศน์ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์ : โขน คีกรมัยราพณ์ ปี ๒๕๕๔ - ๖/๑๒

เผยแพร่โดย : ศ. บุหงาไพร

วันที่เผยแพร่ : ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๔

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=d25wcOfcO1A>

❖ คำถามชวนคิด ❖

ในการแสดงโขนที่นักเรียน
ได้รับชมไปแล้ว มีองค์ประกอบ
นาฏศิลป์ครบทุกองค์ประกอบ
หรือไม่

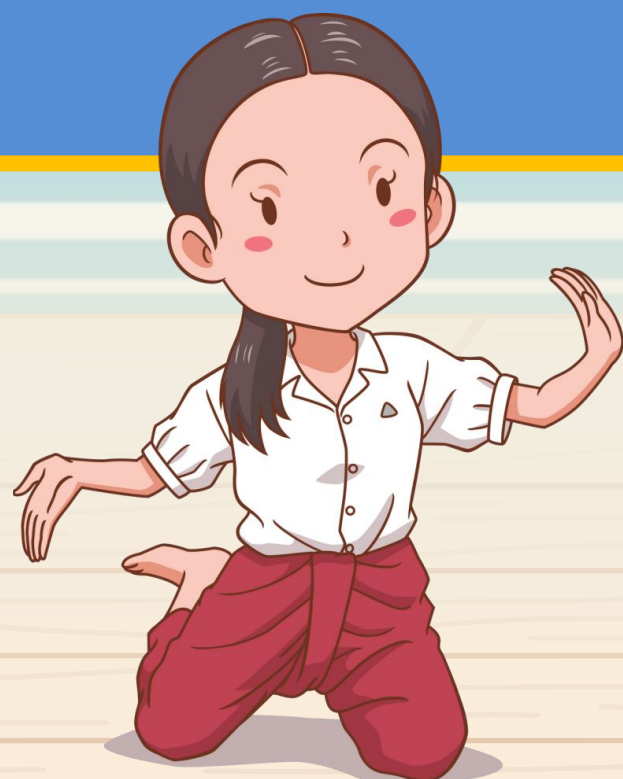

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. วิเคราะห์ อธิบายการบูรณาการศิลปะแขนงอื่น ๆ และเชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างนาฏศิลป์กับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ
๒. เขียนอธิบายการบูรณาการศิลปะแขนงอื่น ๆ และเชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างนาฏศิลป์กับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ
๓. วิเคราะห์ อธิบายหลักและวิธีการวิเคราะห์วิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์
๔. เขียนวิจารณ์การแสดงโดยใช้หลักและวิธีการวิเคราะห์วิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์

ทบทวน

องค์ประกอบ การจัดการแสดงนาฏศิลป์

๑. ฟ้อนรำ

๒. จังหวะที่ใช้แสดง

๓. ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง

๔. คำร้องหรือเนื้อร้อง

๕. การแต่งกาย แต่งหน้า

๖. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง

❖ คำถามชวนคิด ❖

นักเรียนคิดว่าในการแสดง
นาฏศิลป์ไทยหรือการแสดงโขนนั้น
มีการบูรณาการรวมศาสตร์
ทางด้านศิลปะแขนงไหนบ้าง

การบูรณาการนาฏศิลป์

คำว่า **บูรณาการ** ตามพจนานุกรมไทย กล่าวว่า คือ “การนำหน่วยที่แยก ๆ กัน มารวมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน” ในความหมายการบูรณาการ ด้านนาฏศิลป์ จึงเป็นศิลปะแบบบูรณาการ ที่มีส่วนประกอบของศิลปะหลายแขนง เช่น ดนตรี การแต่งกาย การแต่งหน้า ฉาก แสง สี เสียง ลีลาท่าร่ำ จังหวะในการร่ายรำ คำร้อง หรือเนื้อร้องที่สื่อความหมายของการแสดง เป็นการนำเอาศิลปะแขนงต่าง ๆ มาผสมผสานเข้ากับการแสดงนาฏศิลป์ เพื่อให้การแสดงมีความสวยงาม น่าสนใจ และสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ศิลปะแขนงต่าง ๆ ที่สามารถบูรณาการกับนาฏศิลป์ ได้แก่

บูรณาการ กับ สารทัศนศิลป์

- แสง สี

แสง สี ที่ใช้ในการแสดงนาฏศิลป์ไทย ควรมีความสัมพันธ์กับเครื่องแต่งกาย และสอดคล้องกับเนื้อหาของการแสดง ทำให้การแต่งกายมีความโดดเด่น สวยงาม ผู้ชมได้รับสุนทรียรสอย่างเต็มที่ ส่วนเสียงที่ใช้จะต้องพอเหมาะ ไม่ดังหรือเบาจนเกินไป สามารถให้ผู้ชมได้ยินชัดเจน เพื่อให้ผู้ชมซาบซึ้งและ คล้อยตามไปกับการแสดง

ระบำนพรัตน์

ที่มาภาพ <https://www.bloggang.com/m/viewdiary.php?id=rouenrarai&group=๖>

- ฉาก

ฉากเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้การแสดงสวยงาม ผู้สร้างฉากจะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ และมีความรู้ทางด้านทัศนศิลป์และสถาปัตยกรรม เพื่อให้ฉากมีความสัมพันธ์กับชุดการแสดง

ศึกมัยราพณ์

ที่มาภาพ <https://std๕๐๘๑๖.wordpress.com>

- เครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายในการแสดงนาฏศิลป์เป็นสิ่งที่ทำให้การแสดงมีความสวยงาม และบ่งบอกถึงลักษณะของตัวละคร การออกแบบเครื่องแต่งกายจะผสมผสานกับศิลปะด้านจิตรกรรม การออกแบบลวดลาย ให้เหมาะสมกับชุดการแสดง

ศีกมัยราพณ์

ที่มาภาพ: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Actor_Maiyarap_Celebrate_The_Masked_Play.jpg?uselang=th
https://campus.campus-star.com/author/adminรามเกียรติ์_ตอนศีกมัยราพณ์

- อุปกรณ์การแสดง

การแสดงนาฏศิลป์บางชุดจะมีอุปกรณ์ประกอบการแสดง เพื่อให้การแสดงน่าสนใจยิ่งขึ้น โดยอุปกรณ์ที่ใช้ต้องมีความสัมพันธ์กับชุดการแสดง เช่น

- การนำเอาศิลปะด้านจิตรกรรมมาตกแต่งพืดที่ใช้ในการแสดงระบำพืด
- การเซิ้งกระติ๊บ อุปกรณ์การแสดงคือกระติ๊บข้าวที่มีการสานกระติ๊บ

ลวดลายสวยงาม

เซิ้งกระติบ

ที่มาภาพ :<http://jenniasketmanee.blogspot.com/>

<https://www.youtube.com/watch?v=u&rf-kfKPOg>

บูรณาการ กับ สารคดี

การบูรณาการนาฏศิลป์กับดนตรีจะช่วยให้การแสดงมีความสมบูรณ์และน่าสนใจมากขึ้น โดยเสียงดนตรีจะช่วยสร้างบรรยากาศ อารมณ์ และความรู้สึกให้เหมาะสมกับการแสดง สามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น

- การใช้เสียงดนตรีประกอบการแสดงนาฏศิลป์
- เสียงดนตรีต้องมีความเหมาะสมกับการแสดง
ไม่ดังหรือเบาจนเกินไป เพื่อให้ผู้ชมได้ยินชัดเจน
และคล้อยตามไปกับการแสดง

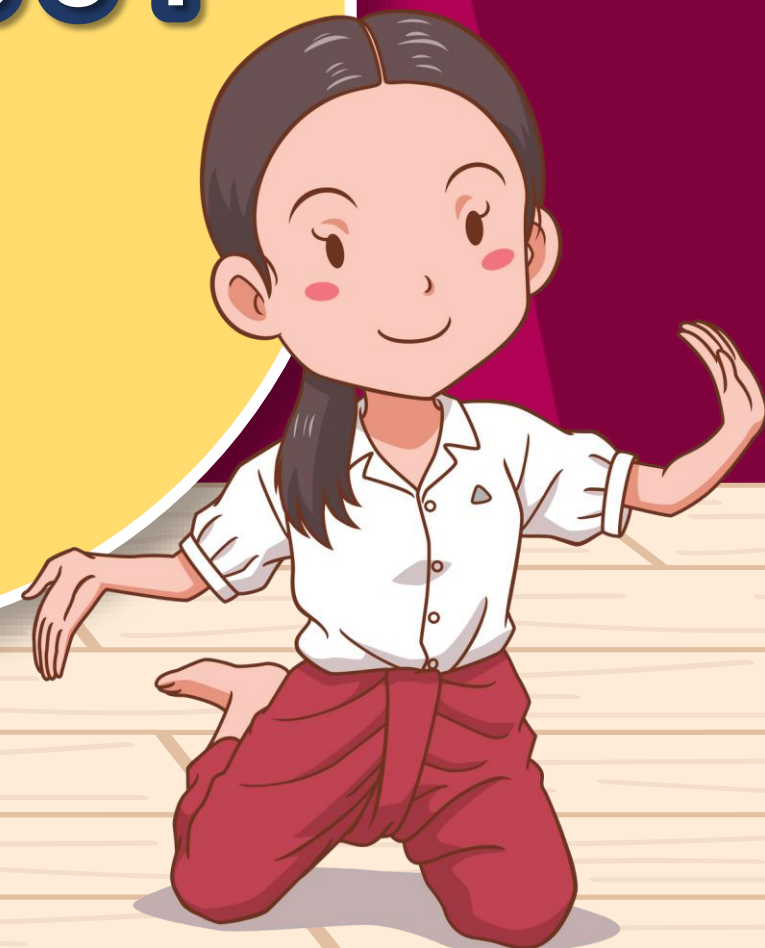
- การใช้ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของการแสดง เช่น การแสดงระบำพัด
ที่มีการใช้เสียงดนตรีประกอบการเต้นรำ ทำให้การแสดงมีความสมบูรณ์
และน่าสนใจยิ่งขึ้น

การใช้ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของการแสดง โดยเสียงดนตรีช่วยสร้าง
บรรยากาศและอารมณ์ให้เหมาะสมกับฉากนั้น ๆ

- การใช้ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องแต่งกาย
ในการแสดง เช่น การใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้าน
ประกอบการแสดง เพื่อสื่อถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

การบูรณาการนาฏศิลป์ยังเชื่อมโยงความรู้
ที่ผู้เรียนจะได้ฝึกหัดและรับประโยชน์
จากการแสดงนาฏศิลป์ เชื่อมโยงกับรายวิชา
พื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ
ตัวอย่าง เช่น

วิชาคณิตศาสตร์

ผู้เรียนจะต้องฝึกเรื่องการกำหนดจังหวะ คำนวณความกว้างของเวที การจัดแถวต้องนำเรื่องของการหาพื้นที่มาใช้คำนวณ และยังรวมไปถึง การคำนวณค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดการแสดง

วิชาสังคมศึกษา

ศาสนาและวัฒนธรรม หากการแสดงนาฏศิลป์ชุดนั้น เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ ศาสนา ก็จะต้องมีการศึกษาค้นคว้า เพื่อนำมาเป็นแนวคิดของการแสดง เป็นต้น

ใบงานที่ ๙ เรื่อง การบูรณาการของการแสดงนาฏศิลป์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง นาฏศิลป์สร้างสรรค์
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๒ เรื่อง การบูรณาการนาฏศิลป์
รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ให้นักเรียนศึกษาการแสดงนาฏศิลป์ไทยจากวีดิทัศน์ จากนั้นอภิปรายร่วมกันในกลุ่ม วิเคราะห์การแสดงที่ศึกษานั้น ผู้จัดการแสดงและผู้ชม จะเกี่ยวข้องหรือได้รับความรู้วิชาอะไร อย่างไรบ้าง

วิชา.....

เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

วิชา.....

เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

วิชา.....

เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

วิชา.....

เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

วิชา.....

เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

วิชา.....

เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

๑) ชื่อ - สกุล	ชั้น..... เลขที่.....
๒) ชื่อ - สกุล	ชั้น..... เลขที่.....
๓) ชื่อ - สกุล	ชั้น..... เลขที่.....
๔) ชื่อ - สกุล	ชั้น..... เลขที่.....
๕) ชื่อ - สกุล	ชั้น..... เลขที่.....
๖) ชื่อ - สกุล	ชั้น..... เลขที่.....

กิจกรรม

ใบงานที่ ๙ เรื่อง การบูรณาการของการแสดง
นาฏศิลป์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

สามารถดาวน์โหลดใบงานและใบความรู้ได้ที่ www.dltv.ac.th

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาการแสดงนาฏศิลป์ไทยจากวีดิทัศน์
จากนั้นอภิปรายร่วมกันในกลุ่ม วิเคราะห์การแสดงที่ศึกษานั้น
ผู้จัดการแสดงและผู้ชมจะเกี่ยวข้องหรือได้รับความรู้
วิชาอะไร อย่างไรบ้าง

สื่อวีดิทัศน์ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์ : โขน คีกรมัยราพณ์ ปี ๒๕๕๔ - ๖/๑๒

เผยแพร่โดย : ศ. บุหงาไพโร

วันที่เผยแพร่ : ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๔

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=d25wcOfcO1A>

หลักและวิธีการวิเคราะห์วิจารณ์ การแสดงนาฏศิลป์

workpoint

ประกวดนางสาวไทย
2024
SPECIAL
วันเสาร์ 15.45 น.

สื่อวีดิทัศน์ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์ : ชิงช้าสวรรค์ ๒๐๒๔ สเปเชียล | EP.๐๓

ปากน้ำปราณวิทยา, วัดทรงธรรม | ๒๐ ม.ค. ๖๗ Full EP

เผยแพร่โดย : WorkpointOfficial

วันที่เผยแพร่ : ๒๐ มกราคม ๒๕๖๗

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=VltQ8euvXz4>

หลักและวิธีวิเคราะห์การวิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์

๑. การบรรยาย

ผู้วิจารณ์ต้องสามารถพูดหรือเขียนในสิ่งที่รับรู้ด้วยการฟัง ดู รู้ลึก รวมทั้งการรับรู้คุณสมบัติต่าง ๆ ของการแสดง โดยบรรยายแจกแจง ส่วนประกอบต่าง ๆ ของการแสดงได้ เชื่อมโยงหลักเกณฑ์ศิลปะสาขาต่าง ๆ เข้าด้วยกันได้ หรือจะแยกเป็นส่วน ๆ ก็ได้

ตัวอย่าง การแจกแจงองค์ประกอบของการแสดงนาฏศิลป์

๑. **ท่ารำ** ใช้ภาษาทางนาฏศิลป์สื่อความหมายได้ถูกต้องและเข้าใจง่าย
ปฏิบัตินาฏยศัพท์ได้ถูกต้องตามมาตรฐานเป็นส่วนใหญ่
๒. **ดนตรีประกอบ** บรรเลงไพเราะ จังหวะเหมาะสมกับการแสดง และแนวคิดการแสดง
๓. **คำร้อง** ใช้คำร้องที่มีความหมายเข้าใจง่ายสำหรับผู้ชม
๔. **การแต่งกาย การแต่งหน้า** แต่งกายแต่งหน้าสวยงาม เรียบร้อย เหมาะสมกับ
แนวคิดการแสดง และช่วงวัยของผู้แสดง
๕. **อุปกรณ์ประกอบการแสดง** เป็นดอกบัวประดิษฐ์ สวยงาม น้ำหนักเบา สีเหมาะสมกับ
เครื่องแต่งกาย

๒. การวิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ ในผลงาน

- รูปแบบของนาฏศิลป์ เช่น ระบำ รำ ฟ้อน ละคร โขน ละคร
เต้นรำ
- ความเป็นเอกภาพของนาฏศิลป์ไทย เช่น การจัดแถว
เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์ประกอบการแสดง
- ความงดงามของการรำและองค์ประกอบอื่น ๆ ความงาม
ด้านวรรณคดี ลีลาการแสดงเฉพาะตัว หรือเทคนิคพิเศษอื่น ๆ

๓. การตีความและการประเมินผล

ผู้วิจารณ์ต้องกล่าวถึงผลงานนาฏศิลป์โดยรวมว่าผู้จัดทำผลงานพยายามจะสื่อความหมายหรือเสนอแนะเรื่องใด เช่น เรื่องเกี่ยวกับพุทธศาสนา นิทานพื้นบ้าน ความเชื่อ ยุคสมัย เป็นต้น

ส่วนการประเมินนั้นเป็นการตีค่าของการแสดงโดยต้องครอบคลุมประเด็น ดังนี้ แสดงได้ถูกต้องตามแบบแผน ผู้แสดงมีทักษะ สุนทรียะ มีความสามารถ และมีเทคนิคต่าง ๆ นอกจากนี้ ต้องประเมินรูปแบบลักษณะของงานนาฏศิลป์ ความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

คุณสมบัติของผู้วิจารณ์การแสดง มีทั้งหมด ๔ ข้อ ได้แก่

๑. มีความรอบรู้

มีความเข้าใจในเรื่องที่จะวิจารณ์เป็นอย่างดี ผู้วิจารณ์ควรศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ของศาสตร์ที่จะวิจารณ์ และศึกษาหลักการวิจารณ์งานประเภทต่าง ๆ ด้วยเพื่อทำให้บทวิจารณ์น่าเชื่อถือ

ดังนั้น ผู้วิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์ ควรมีความรู้เกี่ยวกับหลักการแสดงนาฏศิลป์ องค์ประกอบนาฏศิลป์ และดนตรี เพื่อให้สามารถวิเคราะห์และวิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์ได้ถูกต้อง

๒. มีความทันสมัยต่องานวิจารณ์

สนใจติดตามข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เป็นผู้ที่มีความรู้รอบ มุมมอง กว้างขวาง นำไปสู่ความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจต่อศิลปินที่สร้างสรรค์งานที่มีแนวคิดที่แตกต่างจากงานทั่วไป และไม่ควรแสดงทัศนคติที่ต่างประเด็น ตัวอย่าง

- การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยแบบนามธรรม เป็นการแสดงที่ซ่อนอารมณ์อย่างลึกซึ้ง ผสมศาสตร์ต่าง ๆ และขับเคลื่อนจนเกิดเป็นผลงาน ผู้วิจารณ์ต้องมีความทันสมัยและเปิดใจรับศิลปะแนวสมัยใหม่ วิจารณ์อย่างเข้าใจวัตถุประสงค์การแสดง ตรงประเด็น และสร้างกำลังใจให้ศิลปินพัฒนาผลงานต่อไป

๓. ต้องมีญาณทัศน์

คือ มีความคิดเฉียบแหลม หยั่งรู้ถึงแก่นเรื่อง ไม่พิจารณาแต่เพียงผิวเผิน และด่วนสรุป ซึ่งการจะฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้มีญาณทัศน์ทำได้โดยการสังเกต การลองตั้งคำถาม ตั้งสมมติฐาน และติดตามหาคำตอบด้วยความตั้งใจ

ตัวอย่าง ผู้วิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์จะต้องมีความเข้าใจเนื้อเรื่องที่ใช้ในการแสดง และสังเกต วิเคราะห์ ว่าผู้แสดงถ่ายทอดอารมณ์ได้ถูกต้องตามเนื้อหาเรื่องหรือไม่ โดยไม่ด่วนตัดสินใจ

๔. มีความเที่ยงธรรม

ต้องตั้งตนเป็นกลาง ไม่กล่าวชมเพราะมีความสัมพันธ์ที่ดีส่วนตัว หรือเพราะมีกรอบความคิดและรสนิยมที่คล้ายกัน ขณะเดียวกันก็ไม่ติ เพราะ ไม่ชอบบุคคลหรือไม่ถูกกับรสนิยมตนเอง

ในทางจริยธรรมผู้วิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์ควรวิจารณ์อย่างเป็นกลาง ใช้ถ้อยคำสุภาพ เอาเหตุผลและหลักการแสดงมาเป็นที่ตั้ง เพื่อให้ผู้แสดงและผู้สร้างสรรค์การแสดงทราบข้อบกพร่องและนำไปปรับแก้ไขให้การแสดงขึ้น และมีกำลังใจในการสร้างผลงานต่อไป

ใบงานที่ ๑๐ เรื่อง หลักและวิธีการวิเคราะห์วิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง นาฏศิลป์สร้างสรรค์
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๓ เรื่อง หลักและวิธีการวิเคราะห์วิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์
รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนจับฉลากการแสดง ๒ ชุดว่าแต่ละกลุ่มได้การแสดงอะไร ดูการแสดงทั้ง ๒ ชุด แล้วให้นักเรียน
วิจารณ์การแสดงที่นักเรียนจับฉลากได้โดยใช้หลักและวิธีการวิเคราะห์วิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์ ตกแต่งให้
สวยงาม

กิจกรรม

ใบงานที่ ๑๐ เรื่อง หลักและวิธีการวิเคราะห์ วิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์

สามารถดาวน์โหลดใบงานและใบความรู้ได้ที่ www.dltv.ac.th

คำชี้แจง ให้นักเรียนจับฉลากการแสดง ๒ ชุดว่าแต่ละกลุ่มได้
การแสดงอะไร ดูการแสดงทั้ง ๒ ชุด แล้วให้นักเรียนวิจารณ์
การแสดงที่นักเรียนจับฉลากได้ โดยใช้หลักและวิธีการ
วิเคราะห์วิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์ ตกแต่งให้สวยงาม

สื่อวีดิทัศน์ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์ : ระบำกฤดาภินิหาร (รำอวยพร)

เผยแพร่โดย : Siammelodies

วันที่เผยแพร่ : ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=UdVQj-N7f5s>

สื่อวีดิทัศน์ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์ : ระบายชนไก่ การละเล่นพื้นบ้านภาคใต้

เผยแพร่โดย : Siammelodies

วันที่เผยแพร่ : ๒๖ มกราคม ๒๕๖๔

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=xbpLPUqWCZQ>

สรุป

การบูรณาการ

วิชาอื่นๆเช่น

ทัศนศิลป์

แสง สี

ฉาก

เครื่องแต่งกาย

อุปกรณ์การแสดง

ดนตรี

มีความสมบูรณ์ น่าสนใจ

สร้างบรรยากาศ อารมณ์
และความรู้สึกลึก

สื่อถึงเอกลักษณ์ของ
ท้องถิ่น

คณิตศาสตร์

- กำหนดจังหวะ
- คำนวณความกว้างของเวที
- การจัดแถว

สังคมฯ

- เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์
ศาสนา เพื่อนำมาเป็นแนวคิด
ในการสร้างสรรค์การแสดง

หลักและวิธีวิเคราะห์การวิจารณ์ การแสดงนาฏศิลป์

๑. การบรรยาย

๒. การวิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ
ในผลงาน

๓. การตีความและการประเมินผล

คุณสมบัติ

ของผู้วิจารณ์การแสดง

๑. มีความรอบรู้

๒. มีความทันสมัยต่องานวิจารณ์

๓. ต้องมีญาณทัศน์

๔. มีความเที่ยงธรรม

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง

การออกแบบบทรูปร่างการแสดง

สิ่งที่ต้องเตรียม

๑. ใบความรู้ที่ ๑๐ เรื่อง การออกแบบโครงร่างการแสดง
๒. ใบงานที่ ๑๑ เรื่อง การออกแบบโครงร่างการแสดง

สามารถดาวน์โหลดใบงานและใบความรู้ได้ที่ www.dltv.ac.th

